

Foto-expositie VOC-handel met Ceylon

‘Wat kunnen we daarvan nu nog zien in Sri Lanka’

Dat de Verenigde Oostindische Compagnie (VOC) van 1656 tot 1796, dus bijna anderhalve eeuw, op het eiland Ceylon de dienst uitmaakte, is niet bij iedereen bekend. In het huidige Sri Lanka is de VOC nog steeds een ‘sterk merk’. Bij de VOC-Bar in het gebouw van de Dutch Burgher Union in de hoofdstad Colombo zijn Nederlanders van harte welkom om er een in Sri Lanka gebrouwen Heineken biertje te drinken!

Het Nederlandse VOC-verleden is ‘hot’ tegenwoordig. Fotograaf Jan Koeman uit Kloetinge pakte in december 2017 zijn fiets en deed een rondje Ceylon om te kijken wat er daar van die VOC periode nog over is. Dat is verrassend veel, zoals de foto’s in deze expositie over VOC-herinneringen in Sri Lanka laten zien.

Hoe zijn de Nederlanders verzeild geraakt op Ceylon? Ze werden door de toenmalige koning van Kandy, Rajasinha II, gevraagd om de Portugezen van het eiland te verjagen. Dat kostte een lieve duit. Omdat de koning dit niet kon betalen zijn de Nederlanders er bijna 150 jaar gebleven. Het argument was om de oorlogskosten weer terug te verdienen. Maar het was vooral de handel in eerste kwaliteit kaneel en nootmuskaat waar de VOC op uit was.

Hier ging het dus om bij de Verenigde Oostindische Compagnie: specerijen van topkwaliteit zoals kaneel, nootmuskaat, cardamom, kruidnagel en peper. Met name kaneel was belangrijk. De beste pijpkaneeel kwam uit Ceylon. De VOC bezat 140 jaar lang het monopolie op de handel in kaneel.

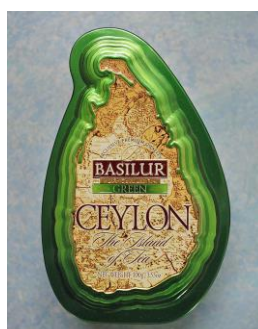
Ceylon had meerdere strategisch gelegen havens. De haven van Colombo en de nabij gelegen 'Cinnamon Gardens' waren belangrijk voor de export van kaneel. Colombo maakt nu een enorme metamorfose door. De ene wolkenkrabber verrijst naast de andere aan het waterfront. Leuk om afbeeldingen van de 17de-eeuwse haven met de huidige situatie te vergelijken.

De VOC bouwde in de wildernis bij de haven een grote kerk. Deze heet nog steeds de 'Wolvendaal Church' omdat de alom aanwezige jakhalzen door de Nederlanders voor wolven werden aangezien. De jakhalzen zijn verdwenen en nu wonen er bijna een miljoen mensen in de hoofdstad. De kerk is gebouwd voor de eeuwigheid met muren van maar liefst anderhalve meter dik.

De havens van Ceylon werden bewaakt door middel van forten, nog steeds 'Dutch Forts' genoemd, hoewel de Portugezen vaak de bouwers waren. Jan bezocht zeven forten, allemaal nog goed onderhouden of zelfs in gebruik bij de marine. Het noordelijkste fort is 'Fort Hammenhiel', gelegen op een klein eiland en nu omgetoverd tot luxe hotel.

Het eiland Sri Lanka heeft de vorm van een gerookte ham. Vandaar dat de VOC-zeevaarders dit noordelijkste puntje van het eiland, dat bijna tegen de voet (hiel) van India aan ligt, 'Hammenhiel' noemden.

Het fort van Galle in het uiterste zuiden is het grootste zeefort in het gebied en herbergt zelfs een kleine stad binnen de muren. Het lijkt wel wat op onze vestingstad Naarden. Galle is de best bewaarde koloniale stad van Sri Lanka.

Als bouw materiaal werden voor de forten zowel brokken koraal uit zee als bakstenen en dakpannen uit Nederland gebruikt. Let op de mooie fijne koraalstructuren van de lichtgekleurde stenen op de rechterfoto. Dat elke bouwsteen met lokale mankracht werd aangevoerd en geplaatst, wordt door dit beeld bij het fort van Galle duidelijk gemaakt.

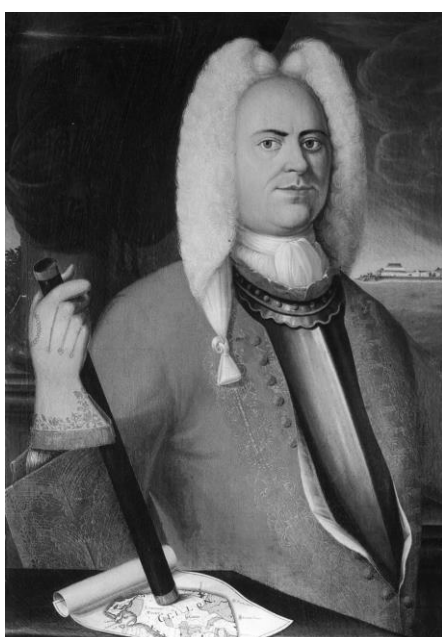
In Galle staat een groot VOC-ziekenhuis. De Nederlanders bouwden in veel belangrijke plaatsen ziekenhuizen en er werd geïnvesteerd in de infrastructuur, zoals de aanleg van kanalen die nog steeds worden gebruikt.

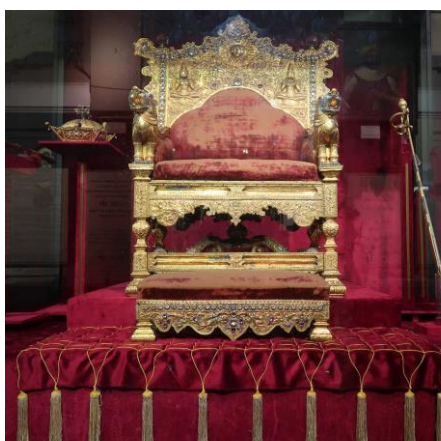
Niet ver van Galle ligt de plaats Matara met het redoute Van Eck, een klein stervormig fort met in de fortgracht een heuse krokodil. Het fort herbergt een leuk museum over de VOC-tijd.

Ook in Kalpitiya staat een Dutch Reformed Church, met in de kerk grafstenen van Nederlanders. Links de grafsteen van de 15-jarige Johanna Hester Mooyart, jonge echtgenote van Richard van Minnen, hoofdadministrateur van Colombo. Kijk voor meer informatie over de grafstenen van Nederlanders uit de VOC-periode in Ceylon op: <http://archive.org/stream/cu31924007648516#page/n0/mode/2up>

Zijn er ook Zeeuwen die een rol van betekenis hebben gespeeld in Ceylon? Jazeker! Stephanus Versluys, geboren te Middelburg 20 aug. 1694 – overleden te Batavia, 27 feb. 1736, was gouverneur en directeur van Ceylon van 1729 tot 1732. Hij kwam in 1713 als onderkoopman van de Kamer Zeeland van de VOC met het schip *De herstelde Leeuw* aan in Azië en werd in 1715 in de rang van fiscaal te Paliacatta (Coromandel, India) geplaatst. Bekijk het originele portret in kleur in het Zeeuws Museum in Middelburg: www.zeeuwsmuseum.nl/nl/collectie/kunst/g1645-stephanus-versluys-1694-1736

In het National Museum in Colombo staat een prachtige gouden troon bezet met edelstenen. Deze troon was een geschenk van de VOC aan de koning van Kandy en is nog tot in lengte van jaren na de VOC-periode gebruikt.

In de hoofdstad Colombo, niet ver van de Wolvendaal Church, staat het 'Dutch Period Museum'. Een fraai koloniaal gebouw dat momenteel wordt gerestaureerd. Het museum heeft een mooie binnenplaats met waterput en biedt plaats aan tal van objecten uit de VOC-periode.